

Думи мої, думи мої

Тарас Шевченко

Думи мої, думи мої,
Лихо мені з вами!
Нащо стали на папері
Сумними рядами?..
Чом вас вітер не розвіяв
В степу, як пилину?
Чом вас лихо не приспало,
Як свою дитину?..

Бо вас лихо на світ на сміх породило,
Поливали сльози... чом не затопили,
Не винесли в море, не розмили в полі?..
Не питали б люде, що в мене болить,
Не питали б, за що проклинаю долю,
Чого нуджу світом? «Нічого робить»,—
Не сказали б на сміх...

Квіти мої, діти!
Нащо ж вас кохав я, нащо доглядав?
Чи заплаче серце одно на всім світі,
Як я з вами плакав?.. Може, і вгадав...
Може, знайдеться дівоче
Серце, карі очі,
Що заплачуть на сі думи,—
Я більше не хочу.
Одну сльозу з очей карих —
І пан над панами!
Думи мої, думи мої,
Лихо мені з вами!

За карії оченята,
За чорнії брови
Серце рвалося, сміялось,
Виливало мову,
Виливало, як уміло,
За темнії ночі,
За вишневий сад зелений,
За ласки дівочі...
За степи та за могили,
Що на Україні,
Серце мліло, не хотіло
Співать на чужині...
Не хотілось в снігу, в лісі,
Козацьку громаду
З булавами, з бунчугами
Збирать на пораду.
Нехай душі козацькії
В Україні витають —
Там широко, там весело
Од краю до краю...
Як та воля, що минулась,
Дніпр широкий — море,
Степ і степ, ревуть пороги,
І могили — гори, —
Там родилась, гарцювала
Козацькая воля;
Там шляхтою, татарами
Засідала поле,
Засівала трупом поле,
Поки не остило...

Лягла спочить... А тим часом
Виросла могила,
А над нею орел чорний
Сторожем літає,
І про неї добрим людям
Кобзарі співають,
Все співають, як діялось,
Сліпі небораки,—
Бо дотепні... А я... а я
Тільки вмію плакати,
Тільки сльози за Україну...
А слова — немає...
А за лихо... Та цур йому!
Хто його не знає!
А надто той, що дивиться
На людей душою,—
Пекло йому на сім світі,
А на тім...
Журбою
Не накличу собі долі,
Коли так не маю.
Нехай злидні живуть три дні
Я їх заховаю,
Заховаю змію люту
Коло свого серця,
Щоб вороги не бачили,
Як лихо сміється...
Нехай думка, як той ворон,
Літає та кричить,
А серденько соловейком

Щебече та плаче
Нишком — люди не побачать,
То й не засміються...
Не втирайте ж мої сльози,
Нехай собі ллються,
Чуже поле поливають
Щодня і щоночі,
Поки, поки... не засиплють
Чужим піском очі...
Отаке-то... А що робить?
Журба не pomoже.
Хто ж сироті завидує —
Карай того, боже!

Думи мої, думи мої,
Квіти мої, діти!
Виростав вас, доглядав вас, —
Де ж мені вас діти?
В Україну ідіть, діти!
В нашу Україну,
Попідтинню, сиротами,

А я — тут загину.
Там знайдете щире серце
І слово ласкаве,
Там знайдете щирю правду,
А ще, може, й славу...

Привітай же, моя ненько,
Моя Україно,

Моїх діток нерозумних,
Як свою дитину.

[1839, С.-Петербург]